

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 15. julija 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 81.

Zakon o valorizaciji.

V naši javnosti se priobčujejo prve podrobnosti o tekstu zakona o valorizaciji bilančnih vrednot družb, ki javno polagajo račune.

Gospodarski krogi so se dolgo prizadevali za uveljavljanje tega zakona, ki ima v prvi vrsti namen, da vsaj nekoliko izenači notranjo vrednost posameznih bilančnih postavk. V predvojni dobi so bili zneski bilanc za posamezne postavke po svoji notranji vrednosti pretežno enaki. S padanjem denarne vrednosti so se pa naše bilance vedno bolj oddaljevale od pravega stanja. Družbe posameznih investicij, izvršenih pred devalvacijo valute, ako so se hotele ogniti visoki posebni pridobitini, ki bi jim zajela pretežen, če ne cel povišek, niso smele v bilanci izkazovati višje nego po nabavni ceni, dasi se je njihova prava vrednost povišala skoro praviloma za višji iznos, nego je znašala, odnosno še znaša notranja vrednost po zlati pariteti. Sedanje bilance delniških družb, ustanovljenih pred devalvacijo valute, so radi tega zmes najrazličnejših vrednot, in ne dajejo jasne slike o njihovem premoženjskem stanju. Nekaj bilančnih vrednot je ocenjenih po zlati predvojni valuti, nekaj od teh, izvršenih tekom devalvacije valute, po takratni vrednosti, ostale pa zopet po vrednosti nabavk ob najnižjem kurzu naše valute. Tak položaj je nevzdržen. Druge države so že davno več ali manj srečno uredile valorizacijsko vprašanje. Naši odločilni faktorji dolgo časa niso kazali pravega umevanja za nujno potrebo, da se to vprašanje za doseg resničnosti bilanc in za olajšanje davčnih bremen uredi tudi pri nas.

Krepki akciji gospodarskih krogov, kateri se je na čelo postavila na inicijativno svojega podpredsednika g. dr. Windischerja Centrala industrijskih korporacij v Beogradu, se imamo zahvaliti, da se je vlada začela resno baviti z valorizacijo. Ministrstvo trgovine in industrije je dne 29. maja 1925 sklicalo pri Centrali industrijskih korporacij anketo, katere so se poleg zastopnikov gospodarskih krogov udeležili tudi zastopniki ministrstva financ. Na tej anketi je takratni generalni direktor neposrednih davkov po daljši debati pristal na to, da se vzame za podlago valorizacije bilanco koncem leta 1916 glede onih vrednot, ki po zadnji bilanci še obstojajo po upoštevanju med tem izvršenih amortizacij. Ostanek naj bi se valoriziral z multiplikatorjem 12, koji bi se na to po relaciji 1 : 4 pretvoril v dinarje. Zastopniki gospodarskih krogov so napram temu pristanku izražali željo, da se multiplikator poveča, da se valorizacija raztegne tudi na investicije l. 1917 in 1918 in da se ne upošteva v povojni dobi izvršenih odpisov. Te želje je v imenu gospodarskih krogov izčrpno utemeljil podpredsednik Centrale g. dr. Windischer.

Ministrstvo trgovine in industrije je izražene želje deloma upoštevalo v predlogu zakona o valorizaciji, kar se kaže v zakonu, ki določa:

1. Bilančne vrednote, ki predstavljajo investicije do konca l. 1916, se smejo fakultativno, davka prosto valorizirati z multiplikatorjem 20, ki se po relaciji 1 : 4 pretvori v dinarje. Investicije, izvršene v l. 1917 in 1918, se smejo zvišati na petkrat višjo vsoto.

2. Podlaga za valorizacijo tvorijo vrednote investicij, izkazanih v zadnji bilanci pred 31. decembrom 1921.

Rešitev valorizacijskega vprašanja ne vstreza sicer po vsem gospodarskim potrebam in željam gospodarskih krogov, vendar pomenja kljub temu izdatno izboljšanje sedanjega položaja. Uvidevamo, da je položaj tak, da kaže iz oportunitetnih razlogov zadovoljiti se s tem, kar se nam nudi. Napravili smo izdaten korak naprej za jasnejše in pravilnejše bilance ter za olajšanje davčnih bremen glede rentabilitetnega pribitka in dodatnega dividendnega davka ter glede odpisov vsaj za one družbe, ki so trpele napram družbam, ki so se ustanovile v povojni dobi, dosedaj ravno v tem oziru občutno škodo.

Gibanje cen v veletrgovini.

Beograjski »Privredni Pregled« priobčuje za mesec junij t. l. o gibanju cen v veletrgovini sledeče poročilo:

Doba	poljed.	pridelki	živina in	produkti	sadije in	zelenjava	gradivo	kolonij.	blago	indust.	izdelki	celotni
povpr. 1913	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
povpr. 1925	1861	1882	1633	2022	1462	1969	1804					
januar 1926	1490	1615	1533	1751	1863	1823	1566					
febr. 1926	1377	1548	1538	1751	1386	1758	1556					
marec 1926	1381	1651	1538	1907	1359	1718	1592					
april 1926	1420	1645	1508	1890	1368	1705	1593					
maj 1926	1447	1639	1366	1749	1371	1684	1642					
junij 1926	1535	1408	1244	1745	1359	1678	1495					

V celoti se je indeksna številka napram stanju v prejšnjem mesecu znižala za 47 točk ali za 3½%. Znižale so se vse skupine razen poljedelskih pridelkov.

Cene v posameznih skupinah so se gibale tako-le:

Skupina poljedelskih pridelkov se je podražila za 88 točk ali za 6%. V tej skupini sta se podražili koruza in pšenica vsled ugodne konjunktore doma in v inozemstvu.

Skupina živine in živinskih pridelkov se je pocenila za 231 točk ali za 14%. V tej skupini se je pocenila živina in jajca. Pocenitev je povzročila izdatna produkcija živine in slab izvoz. Tudi cene za prešiče, govedo in kože so bile ves mesec slabe.

Skupina sadja in sadnih izdelkov se je znižala za 122 točk ali za 9%. Največji padec cene izkazuje žganje vsled povoljnih izgledov za ugodno letino češpelj. Iz istega vzroka se je pocenilo tudi vino.

Ostale skupine izkazujejo pocenitev, če tudi neznatno.

Denar je bil v juniju t. l. dosti stabilen.

Poslabšal se je izvoz žita in koruze, ker domača produkcija pokriva doma potrebe pasivnih krajev.

Uvoz je bil slab.

KONTRASTI V OBDAVČENJU.

Ameriški zakladni minister je v nekem razgovoru o evropskih dolgovi opozoril tudi na kontraste v obdavčenju. V Italiji mora oženjeni prebivalec plačati dohodnino že pri letnih dohodkih 40 dolarjev. V Belgiji so davka prosti dohodki izpod 225 dolarjev, v Franciji izpod 650 dolarjev, v Angliji izpod 1125 dolarjev, v Ameriki izpod 3500 dolarjev. Oženjeni Amerikanec z dohodki 4000 dolarjev plača na leto 563 dolarja dohodnine, Anglež 38250, Belgijec 41350, Francoz 56940 in Italijan 81218. — Pri nas znaša davčni minimum, pretvorjen po kurzu 1 : 56, približno 89 dolarjev, dohodnina od 4000 dolarjev (224.000 dinarjev) pa 743 dolarjev (41.656 dinarjev).

Ravnalne cene.

Pristojna zadruga ima pravico sodelovati samo pri določanju maksimalnih, ne pa tudi pri določanju ravnalnih cen.

(Razsodbe upravnega sodišča v Celju.)

Tožba obrtnih zadrug pekov ter mesarjev in prekajevalcev v Celju zoper odločbi velikega župana mariborske oblasti z dne 17. in 23. decembra 1925, Sp. br. 991/7 in 1161/7, glede ravnalnih cen za meso in kruh z dne 7. aprila 1926.

Tožba se zavrne deloma kot neosnovana, deloma kot nedopustna.

Razlogi: Z razglasom z dne 29. avgusta 1925, št. 13.649, je določil srezki poglavar v Celju z istovsebinskim razglasom z dne 29. avgusta 1925, št. 3762 pa mestni urad v Celju takozvane ravnalne cene za meso, kruh in mleko. Glede kruha je še posebno določeno, da se sme peči v obliki štruc po ½ kg in 1 kg, kruh večje teže pa da je prodajati na kilogram, dalje da se ta razglas ne nanaša na žemlje in luksuzno pecivo.

Za meso samo pa je določil ravnalne cene tudi srezki poglavar v Konjicah z razglasom z dne 5. septembra 1925, št. 4591/22—25.

Razglasi so se dostavili tudi tožiteljicam, to je zadrugi pekov ter zadrugi mesarjev in prekajevalcev v v Celju.

S poznejšimi razglasi so rečena oblastva ravnalne cene spreminjala.

Zoper zgoraj označene razglase sta se pritožili omenjeni zadrugi na velikega župana v Mariboru. Veliki

župan v Mariboru je obe pritožbi zavrnil in sicer z odlokom z dne 23. decembra 1925, Sp. br. 1161/7, pritožbo zadruga mesarjev in prekajevalcev, ki je bila prijavljena zoper razglas srezkega poglavarja in mestnega urada v Celju ter zoper razglas srezkega poglavarja v Konjicah, z odlokom z dne 17. decembra 1925, Sp. br. 991/7, pa pritožbo pekovske zadruga zoper razglas srezkega poglavarja v Celju in mestnega urada v Celju.

Zoper oba ravnokar navedena odloka velikega župana sta tako zadruga pekov kot tudi zadruga mesarjev in prekajevalcev v Celju dne 15. januarja 1926 vložili pri tem sodišču tožbo s predlogom, naj se odloka velikega župana razveljavita in tožiteljici o tem obvestita.

V predmetnem slučaju je toženo oblastvo s spodbijanimi odloki zavrnilo pritožbo zoper razglase prvostopnih upravnih oblastev. V teh prvostopnih razglasih se na splošno označujejo cene, katere smatra dotično upravno oblastvo za dopustno pri obrtnem razpečevanju mesa, kruha in mleka. V nadaljnjem se opozarja obrtniki in občinstvo sploh na določbe zakona o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije ter se izreka, da morajo policijski oziroma tržni organi vsakogar prijaviti državnemu pravdnstvu oziroma varnostnim organom, ki bi se v razglasu navedenih cen ne držal.

Tožiteljici uveljavljata v svoji tožbi, da je toženo oblastvo kršilo zakon, kajti

1. določene cene niso ravnalne, temveč so maksimalne cene v smislu

ZA ŽIVAHNEJŠE TRGOVSKE STIKE V EVROPI.

Dunajska zbornica za trgovino, obrt in industrijo se je v zadnjem času intenzivno bavila z ožjo gospodarsko zvezo evropskih držav, ki naj bi olajšala mednarodno trgovino v Evropi. Za izvedbo te zveze naj bi se med posameznimi državami sklenile kolektivne pogodbe, ki bi omogočile na eni strani prostost trgovine in prometa, na drugi strani pa vsebovale carinske obremenitve navzgor. Avstrijski nacionalni odbor mednarodnega centralnega komiteja za odpravo trgovskih ovir si je usvojil ta predlog in ga na seji, ki se je vršila od 22. do 25. junija t. l. v Parizu, obširno utemeljil. V svojih utemeljitvah je dokazoval, da je vedno izdatnejše nastopajoča poostreitev evropskega gospodarskega položaja v ozki vzorčni zvezi s težavami mednarodnega prometa. Te naj bi se odpravile s kolektivnimi pogodbami. Ena teh pogodb naj bi izvedla načelo medsebojne proste trgovine in prometa, druga določila pravni položaj tujcev in njihovo enakost v davčnih vprašanjih, preprečila dvojno obdavčenje, uredila potne listine, izenostavila carinske predpise vseh prometnih naprav, uredila tranzitni promet itd. Nadalje naj bi se omejile ali ukinile vse uvozne in izvozne omejitve in poleg pogodb najvišjih carinskih ugodnostih sklenile tudi pogodbe, v katerih naj bi se določila dopustna najvišja carinska obremenitev. V prizadevanjih za olajšanje gospodarske krize naj bi sodelovali tudi producenti, ki naj bi po branžah uredili produkcijo in prodajo. Izpolnjevanje prevzetih obveznosti naj bi nadzorovala stalna carinska in trgovska konferenca. — Mednarodni komite je za proučevanje avstrijskih predlogov postavil poseben pododbor.

AVSTRIJSKI ZAKONSKI PREDLOG O FONDU ZA ZAVAROVANJE VLOG.

V vzročni zvezi s plačilnimi težavami centralne banke nemških bank je avstrijska vlada predložila parlamentu zakonski predlog o fondu za zavarovanje vlog, ki naj bi v bodoče preprečil potrebo, da bi država iz lastnih sredstev izvedla sanacijo denarnih zavodov, ki bi iz katerihkoli razlogov zašli v denarne težkoče. V zavarovalni fond naj bi denarni zavodi brez razlike prispevali 10% izplačanih hranilnih obresti. Po potrebi naj bi tudi država dovoljevala prispevke za ta fond. Avstrijske hranilnice so zavzele odločno odklonilno stališče proti temu zakonskemu predlogu. Njim so se pridružile tudi zadruga hranilnice in posojilnice raznih tipov. Obe vrsti denarnih zavodov se odločno izrekajo proti zakonskemu predlogu, ki naj bi zadel samo en del denarnih zavodov, oprostil pa prispevkov bančne zavode, ki enako sprejemajo hranilne vloge. Hranilnice utemeljujejo odpor proti zakonskemu predlogu s tem, da bi prispevki izdatno podražili njihovo režijo in s tem tudi obrestno mero. Neprilичno vpliva tudi predalekosna kontrola hranilnic, ki smatrajo, da bi nameravana kontrola, ki bi proučevala tudi njihove poslovne tajnosti — za te smatrajo po pravici tudi imena vložnikov — slabo vplivala na razvoj hranilnega prometa. Hranilnice ne uvidevajo potrebe, da bi se ustvarila dva tipa hranilnih zavodov, eden, ki se peča samo s hranilnimi posli — ta naj bi plačeval prispevke v zavarovalni fond — in drugi s takozvanim razširjenim delokrogom, ki se peča tudi z bančnimi posli, ki naj bi bil oproščen prispevkov. Za podkrepitev svojega stališča sklicujejo hranilnice protestno zborovanje, na katerem hočejo še izčrpnjeje pojasniti nevarnosti, katere jim prete z nameranim zakonom.

§ 51. obrtnega reda, pri katerih določevanju se ni upošteval zakoniti postopek, ker niso določene od drugostopnega oblastva po zaslišanju obrtnice zbornice in strokovnih zadrug;

2. ni res, da bi smela podvzeti oblastva na podlagi zakona o pobijanju draginje vse, kar je potrebno, da se kaznivo dejanje dožene in krivec izsledi, temveč smejo oblastva po navedenem zakonu zasledovati samo obrtnike, ki so že prekoračili ta zakon, ne smejo pa že vnaprej diktirati cene in posegati v obrtniški obrat;

3. od pekov posebej se še zahteva, da se imajo pri izdelovanju kruha držati gotove predpisane oblike, katera zahteva po nobenem zakonu ni predpisana.

Pri presoji tožnih točk je upravno sodišče nastopno preudarjalo:

1. Trditve tožbe, da gre za maksimalne in ne ravnalne cene, je v jasnem protislovju s spodbijanimi razglasi samimi in torej samovoljno spreminjanje dejanskega stanja. Tožiteljici uveljavljata v podkrepitev svoje tozadevne trditve naslednje razloge: a) v razglasih je jasno povedano, da so tam označene cene najvišje, čez katere se ne sme iti, torej so maksimalne cene; b) v razglasih ni navedeno, da bi se smelo cene tudi zgoraj nekaj prekoračiti, kar bi moralo biti, če naj bodo določene cene res ravnalne cene; c) varnostni organi so ovadili vsakega, če je tudi še tako minimalno prekoračil določene cene; d) okrajno sodišče v Celju je smatralo izdane cene za maksimalne in obsodilo vse pekove mojstre v Celju radi navijanja cen glasom priložene sodbje U V 460/25—12 z dne 16. septembra 1925.

Nobeden od uveljavljenih razlogov ne drži. Zlasti se ni moč sklicevati na sodbo okrajnega sodišča, o kateri se ni niti trdilo, da je postala pravomočna, iz katerih razlogov pa jasno izhaja, da je okrajni sodnik dejanski stan popolnoma samostojno ocenjeval in na podlagi lastnih razmotrivanj in ne na podlagi izpodbijanih razglasov izdal svojo sodbo. Sicer pa ni predmet upravnega spora rešitev vprašanja, kakšen pomen pripisujejo redna sodišča ravnalnimi cenam. Če bi pa v resnici šlo za maksimalne cene po obrtnem redu, bi za kaznovanje ne bilo pristojno redno sodišče, marveč obrtno oblastvo. Da bi pa to oblastvo kaznovalo na podlagi tega razglasa, niti tožiteljici ne trdita. Nadalje je opozarjati, da se spodbijani razglasi izrecno sklicujejo na zakon o pobijanju draginje in na posledice, ki nastopajo po tem zakonu, ne pa na § 51. obrtnega reda, oziroma po § 478 kaz. zak. Zakon o pobijanju draginje pa ne prepoveduje prekoračenja ravnalnih ali kakih maksimalnih cen, marveč le prodajo s prevelikim dobičkom. Ravnalne cene pa so le nekako opozorilo, pri katerih cenah je podan sum, da se je hotel doseči nesorazmeren velik dobiček. Na tem dejstvu tudi ne izpreminja označenje v nadpisu razglasa mestnega magistrata celjskega od 20. julija 1925, št. 2761, kot določitev maksimalnih cen, kajti iz vsebine razglasa sledi, da gre za določitev ravnalnih cen.

Ko je s tem ugotovljeno, da ne gre za maksimalne cene, ni moč priznati upravičenosti zahtevi, da bi se bil moral pri določanju spornih cen vpoštevati v § 51. obrtnega reda predpisani postopek, kajti edinole pri določitvi maksimalnih cen ima sodelovati pristojna zadruga (glej §§ 51. in 116/a obrtnega reda), ne pa tudi pri ravnalnih cenah (glej čl. 12. pravilnika k zakonu o pobijanju draginje z dne 7. septembra 1922).

Zbog tega se ni kršila nikakršna pravica zadrug in tožba glede te tožne točke ni osnovana.

2. V nadaljnjih dveh tožnih točkah pa je tožba nedopustna. S tem, da se je policijskim in tržnim organom predpisala prijava vsakega prekoračenja ravnalnih cen, ter s tem, da se je določila oblika za gotove krušne izdelke, se ni kršila nikakor pravica ali pa v zakonu osnovan neposredni osebni interes tožiteljice. Tak osebni interes bi mogel obstojati le pri posameznih članih tožečih zadrug glede oblike kruha in se na zaščito tega in-

teresa ne razteza pritožna pravica zadrug § 116/a obrtnega reda.

Iz teh razlogov je bilo tožbo zavrniti deloma kot neosnovano, deloma kot nedopustno.

Razsodišče Ljubljanske borze za blago in vrednote.

1. Prorogirana podsodnost borznega razsodišča velja tudi za cesionarja. 2. Razsodišče sme znižati konvencionalno globo. 3. Ob deljeni krivdi (sokrivdi) upnika, naj se konvencionalna globa primerno zniža. 4. Določila §§ 77 in sl. obbeh borznih uzanc, odnosno §§ 7, 8 in 9 posebnih uzanc za trgovanje z lesom, po katerih se ob nastopu zamude, mora ravnati pogodbi zvesta stranka, ne pridejo v poštev (v kolikor ni bilo drugače dogovorjeno) za uveljavljanje konvencionalne globe.

S pogodbo, sklenjeno dne 11. januarja 1926 med tvrdko A, pravno prednico tožiteljice B in tožencema C in D, sta se toženca v glavnem zavezala dobaviti iz njunega posestva v H. toliko hlodov (polovico bukovine, polovico borovine), da bo parna žaga, ki jo bo postavila tvrdka A, ne po tožencema ji na tem posestvu določenem prostoru, imela za neprekinjeno delo po dnevu in po noči dovolj lesa za žagati. Dobava hlodov se bo vršila sukcesivno do konca leta 1926, začnši takoj po podpisu pogodbe. Tvrdka A je dolžna prevzeti vse hlode, ki bi jih toženca zamogla dobaviti v gori imenovanem roku. Vsled tega dovolita toženca tvrdki A vporabo žage in skladišča do konca leta 1921, ako ne bi žaganje vsega dobavljenega lesa moglo biti preje dovršeno. Zavezujejo se tudi po dovršenem žaganju odkupiti od tvrdke A žago in stroje po ceni, to pa le, ako bodeta toženca dosegla zemljiškoknjižni prepis posestva. Posestvo se je namreč nahajalo že ob času pogodbe in je še vedno pod agrarno reformo (odobritev odnosne kupnoprodatne pogodbe od 13. okt. 1925 med tožencema in zemljiškoknjižnim lastnikom veleposestnikom D je bila z rešenjem ministra za agrarno reformo zavržena) in pod sodno prisilno upravo za razne večje terjatve E-jevih upnikov — kar je tvrdka A zvedela ob sklepanju pogodbe.

Cena za vse hlode, postavljene na žago, je znašala za m³ 160 Din, plačljiva sproti ob naložitvi in odpravi blaga v vagonih. Tudi je bila dogovorjena konvencionalna globa 200.000 Din za slučaj, da bi ena ali druga stranka zakrivila razveljavno pogodbo.

Za slučaj spora so se pogodbeniki podvrgli podsodnosti Ljubljanskega borznega razsodišča.

To so bili glavni pogoji pogodbe.

Takoj po sklepu pogodbe, je tvrdka A začela graditi na odkazanem ji prostoru parno žago, ko se je naenkrat zgledilo pri tvrdki prisilni upravnik posestva ter izjavil, da ne dopusti graditi na posestvu nameravane parne žage, ako tvrdka ne pripozna, da preide last žage brezplačno v last posestva in na istem ostane tudi po končanem delu.

O tej zapreki je tvrdka obvestila toženca z dopisom od 4. februarja 1926 ter ju pozvala, naj preskrbita od upravnika pritrdilo k temu, da sme na posestvu postaviti parno žago, ki ostane njena last in jo bo torej smela po končanem delu demontirati, ali pa naj ji toženca že sedaj žago odkupita, da zamore dati upravniku zahtevano izjavo, da preide žaga po zgraditvi v last odnosnega veleposestva. Obenem je dala tožencema dodatni do 15. februarja 1926 podaljšani rok.

Vse to, kakor tudi, da je tvrdka A cedirala predmetno terjatev 200.000 dinarjev tožiteljici, je nesporno.

Tožiteljica izvaja dalje, da je njena prednica dne 17. februarja 1926, ker se toženca niti v dodatnem roku ni sta odzvala, brzojavno tožencema sporočila, da smatra pogodbo po njuni krivdi za stornirano. Zahteva izplačilo zapadle konvencionalne globe 200.000 Din.

Tožena stranka ugovarja pred vsem nepristojnost borznega razsodišča, češ, da sta pogodnika prorogirala kompetenco tega sodišča (čl. 9 pogodbe) za vse spore, ki niso predvideni v pogodbi sami, dočim je konvencionalna globa v pogodbi predvidena;

tudi ni tožiteljica kot cesionarja tvrdke A podpisala pogodbe od 11. januarja 1926 in se podsodnosti borznega razsodišča sploh ni podvrgla.

V stvari sami pa izvaja, da ona ni zakrivila storna; tvrdka A je ob sklepu vedela za obstoj prisilne uprave, in je torej bila njena dolžnost, da odpravi eventualne ovire. Na vsak način je bil dodatni rok prekratek. Sicer je prisilni upravnik prekrical odnosno svojo prepoved, a tvrdka A je pa trjejni brzojavni storno ustno prekricala dne 20. februarja 1926 po svojem pravem zastopniku, sicer se pa ona glede storna, odnosno protesta ni držala predpisov borznih uzanc (§§ 77 in sl.). Ugovarja tudi neprimernost konvencionalne globe ter predlaga naj se tožbeni zahtevek zavrne.

(Konec prih.)

Občinska tovarninska davščina v Mariboru.

Mariborska mestna občina pobira od 9. oktobra 1924 dalje v prid gradbenemu skladu mariborskemu občinsko davščino na tovarnino, ki znaša za vagonске pošiljke pol pare od vsakega kg, za kosovne pošiljke nad 100 kilogramov pa ¾ pare od vsakega kg.

Davščine so med drugimi oproščene a) pošiljke soli, pošiljke vina, mošta, piva, žganja in likerjev, b) blago, ki se v treh dneh reekspedira, četudi se pretovori v drug vagon, c) blago prihajajoče in odhajajoče po industrijskih tirih in d) blago, ki prihaja v Maribor samo zaradi ocarinjenja ali reekspedicije.

V tej obliki je davščina donesla mariborski občini, na primer l. 1925 približno 766.000 Din, katera je po mnenju občine premajhna, da bi ji omogočila kako večjo gradbeno akcijo za ublažitev stanovanjske bede v Mariboru. Izdelala je torej načrt za preosnovo te davščine in jo poostrija v taki meri, da bi se donos skoro podvojil.

Poostitve obstoje v sledečih namerah:

a) glede obsega davčne dolžnosti.

1. Davščine prosta količina se zniža od 100 kg na 20 kg.

2. Davščina se pobira tudi od črnega vina in mošta in od vina, ki se ne konsumira v mestu.

3. Davčna prostost blaga, ki prihaja in odhaja po industrijskih tirih, se ukine.

4. Za davščine proste reekspedicije se smatrajo samo pošiljke, ki se v treh dneh odpravijo nedeljene, v neizpremenjeni obliki in v neizpremenjeno vsebino, tezo in količino, ako ne zapuste železniška območja ali carinskega skladišča. Rok treh dni za nadaljno odpremo se sme podaljšati za dobo morebitnega uradnega poslovanja.

b) glede višine davščine:

Davščina se pobira po izjemni tarifi, ki znaša 100 Din za 100 kg in po petih tarifnih razredih posebej za kosovne in posebej za vagonске pošiljke.

Davščina znaša za 100 kg:

I. razred za kosovne Din 4 in za vagonске pošiljke Din 3;

II. razred za kosovne Din 3 in za vagonске pošiljke Din 2;

III. razred za kosovne Din 1.50 in za vagonске pošiljke Din 1;

IV. razred za kosovne Din 0.75 in za vagonске pošiljke Din 0.50;

V. razred za kosovne Din 0.40 in za vagonске pošiljke Din 0.25.

Davščina po izjemni tarifi se pobira za črno vino in mošt ter za južno sadje in sočivje, južno zelenjavo.

V posamezne tarifne razrede je uvrščeno med drugim sledeče blago:

I. razred: barve, klobuki, mast, med, metle, sladkor, železo in jeklo itd.

II. razred: bombaž, jajca, les, olje, pohištvo, poljedelski stroji, galica volna, živali itd.

III. razred: bombaž, glinasta posoda, karbid, kože, kvas, kis, mineralna voda, orehi, železo, jeklo, zelenjava, selitvena roba itd.

IV. razred: kartonaža, lan, olje, mleko, smetana, papir, premog itd. ter vse blago ki ne spada v druge razrede, na primer svila, manufaktura itd.

V. razred: apno, cement, čreslo, gradbeni les, opeka, semena itd.

* Napram sedanji naredbi vsebuje nov načrt ugodnost za sirovine, ki jih prejemajo industrijska podjetja. Te so davščine proste, ako jim na posebno prošnjo podjetja prizna občinski svet oprostitve.

Iz teh glavnih določil fiskalnega značaja novega načrta izhaja, da ima davščina več ali manj značaj notranjih carin, katere je treba iz načelnih razlogov odklanjati. Tovarninska davščina je upravičena le, ako se pobira kot prispevek za vzdrževanje cest in se sme tako glede obsega davčne dolžnosti, kakor glede višine presojati samo s stališča odškodnine za porabo mestnih cest. To prihaja predvsem v poštev glede blaga, ki prihaja in odhaja po industrijskih tirih.

Obveznost plačevanja davščine je tudi po novem načrtu ravno tako enostransko določena, kakor poprej. Zavezano ji je blago, ki prispeva po železnici, dočim vse blago, ki prihaja v mesto po cestnem prometu, davščini ni zavezano, kar znači pomanjkljivost in enostransko krivičnost davščine. Ker predvideva načrt preosnovo tudi povišanje daja-

tev s progresivnim stopnjevanjem davščine, kakor tudi z znižanjem davščine prostega minuma, je pričakovati, da bodo gotove vrste blaga začele izbegavati mariborske kolodvo-re in se raztovarjati na sosednih kolodvorih ter dohajale v mesto po cesti, kar bi se na primer za blago izjemne tarife (dalmatinsko vino) pač izplačalo. Tudi bi začelo blago koncentrirati se na tovarnih kolodvorih izven Maribora, predvsem na Teznu, kar ne more in ne sme biti namen mestne občine.

Tovarninska davščina v nameravani obliki znatno prizadeva veletrgovino, industrijo, in obrt, podražuje njih produkcijo, odnosno slabi njihovo konkurenčnost, kar tudi ne more biti v interesu komunalne politike, ki mora naravnost stremeti za tem, da, če že ne ustvarja ugodnih predpogojev za snovanje novih podjetij, koncentracijo veletrgovine in jačanja obrtniške produktivnosti, pa vsaj obstoječih ne ovira v njihovem obratovanju. Veletrgovina, kakor tudi industrija in obrt mora plačati to davščino najmanj dvakrat, prvič ko prejme blago, drugič, ko odpošlje svoje izdelke. Pri manjvrednem blagu je obremenitev tako občutna, da se jo brez kvarnih posledic ne prenese.

Med oprostivami, ki jih predvideva načrt, so napram sedanjemu stanju znatne izpremembe. Dočim je bilo prej vse kosovno blago do 100 kg davščine oproščeno, je sedaj ta minimum znižan na 20 kg, s čemur se bo manipulacija z odmero davščine jako povečala in se bi smelo trditi, da se bo najmanj podvojila.

Pri točki 5 je izvzeta monopolna roba, če jo sprejmejo državna monopolna skladišča. S to oprostitvijo soglašamo, smatramo pa za neobhodno potrebno, da se oprostitvev razširi tudi na zaloge za prodajo. Ako bi se prodajalcu monopolskih predmetov odtegnila ta ugodnost, potem se nahajajo ne le pri predmetih, ki imajo maksimirano prodajno ceno, naravnost v nemogočem položaju, marveč bi tudi pri soli izločile mariborsko veletrgovino iz konkurence.

Oprostitev alkoholnih pijač, ki je bila do sedaj splošna, je restringirana na ono množino, ki se v mestu konsumira, izvzema črno vino in črni mošt. Ta odredba je z davčno - tehničnega in gospodarsko - političnega stališča nesprejemljiva in se ž njo iz načelnih razlogov ne moremo strinjati. Pogoj, da je od tovarninske davščine oproščeno samo ono vino, ki se konsumira v mestu, je kontrolno tehnično brez velikega aparata in znatnih stroškov neizvedljiv. Vsekakor pa bi bil to velik udarec za mariborsko jako razvito in dobro organizirano vinarsko veletrgovino, ki je reprezentirana po 13 tvrdkah, ki imajo velika skladišča in kletarske naprave in ki prejemajo velike množine mošta in vina v svojih podjetjih ter ga po celi Sloveniji razpošiljajo. Ti bi bili podvrženi dvojni davščini, kar dosedaj ni obstojalo.

Določba, da so sirovine, ki jih sprejemajo mariborska industrijska podjetja v svrhu predelave, oproščene tovarninske davščine pod pogojem, da jim prizna občinski svet oprostitve, je v tej obliki z gospodarskega stališča nesprejemljiva. Industrijskim podjetjem je nemogoče, da pristanejo na reševanje takih prošenj po občinskem svetu ter da so odvisna od njegovega razpoloženja in slučajne sestave. Sicer pa ni v načrtu ničesar določenega, ali naj se dajejo taka dovoljenja kumulativno in vnaprej, ali za vsako pošiljatev posebej, kar je neizvedljivo, ker ne more nobeno podjetje čakati toliko časa, da se občinski svet sestane k seji in vzame zadevo v pretres. Treba je, da se industrijske sirovine oprostitjo plačevanja davščine brez posebnih prošenj že v naredbi sami.

Končno je treba definirati, kaj se ima razumeti pod izrazom »sirovine«. Z ozirom na omejeno število industrijskih podjetij v Mariboru bi bilo najpriladnejše, da se vsi predmeti, ki pridejo za posamezne industrije kot taki v poštev, taksativno naštejemo, v izvršilnem predpisu k naredbi. V zvezi s to določbo pa se ne sme prezreti dejstva, da so za obrat industrijskih podjetij enake važnosti kot so sirovine tudi obratna odnosno pogonska sredstva, kakor na primer premog, razna olja in masti, kemična sredstva za luženje, strojenje, barvanje itd. Obremenitev teh potrebščin po tovarninski davščini ni nikakor v interesu konkurenčnosti mariborske industrije, ki se nahaja vsled svoje eksponiranosti napram inozemstvu in periferne lege itak v zelo težkem konkurenčnem položaju.

S tem, da se koncedira industriji davščine prosti uvoz sirovin odnosno v zmislu gornje želje tudi pogonskih sredstev, bi se ustvarilo veliko neenakost napram obrtništvu, ki je v Mariboru zelo mnogobrojno zastopano in ima velike stojno opremljene delavnice, vendar pa po svojem beležju ne predstavljajo še pravih industrijskih podjetij.

(Konec prihodnj.)

Otroška reklama.

»Mamica, kupi mi to le igračko.« Ljubko odmeva otroški glas po prodajalni, in mamica kupi zaželeno stvar. Taki prizori se dnevno ponavljajo, pa le redko kateri trgovec se potruji pridobiti si otroško simpatijo za se.

Otrok more postati najboljši priporočitelj, kajti v mnogih slučajih je le želja otrok merodajna za izbiro in nakup.

V Holandiji izdajajo večje tovarne umetnega masla — margarine — lastne, takozvane hišne časopise, ki so namenjeni mladini, ker se dobro zavedajo, da bodo ravno otroci naj-

bolj moledovali za prihodnjo številko z nadaljevanjem zanimive pripovedke. Seveda se plačuje naročnina za tak časopis v znamkah dotične margarine tovarne. Kdo se bo upiral upravičeni zahtevi radovedne dece?

Okrog božiča je priobčil nek belgijski dnevnik oklic, naslovljen naravnost na mladino:

»Otroci! Najlepše igranje se dobe sedaj v Grand Magasin à l'Innovation, Rue Neuve et Chausse d'Ixelles, kjer si jih izvolite ogledati v izložbah.«

Torej otroci se opozarjajo, in ne starši! Tudi konkurenčno podjetje v bližini si je omislilo prav čedno reklamo. V izložbenem oknu je razkazoval pristen »Sveti Miklavž« otročadi, ki se je v gručah zbirala pred šipo, vse mogoče dragocenosti otroških idealov. Doma pa že skrbi mladina, da jo starši uslišijo.

Belgijska tovarna čokolade »Kwatta« uprizaro vsako leto ob Sv. Miklavžu posebno otroško predstavo v najlepšem bruseljskem gledališču. Vstopnina se poravnava z gotovim številom listkov, ki so pridejani tovarniškimi izdelki.

Kaj čuda, da je mati prisiljena kupovati samo še »Kwatta« čokolado!

Konfekcija »Compagnie Anglaise« v Brüsselu opozarja izrečno svoje »mlade prijatelje« na ugodnost, da dobe pri nakupu povrh še lepe knjige in druge primerne nagrade. Seveda ugaja fantom ravno obleka iz te prodajalne mnogo bolj, kakor od drugod, in reklama se izobno obnese.

Kdor ima mladino za sabo, ta ima bodočnost, pa ne samo bodočnost, tudi sedanost je njegova, če razume izkoriščati otroško simpatijo, kajti uplivnejši kakor oče in mati je vendar le — otrok v družini. K. T.

Trgovina.

Indeks za veletrgovino v Ameriki je izkazoval dne 28. junija t. l. 152 točk napram 152,3 točkam v prejšnjem tednu.

Velesejem v Solunu. — Že davno nameravani in že štirikrat odgodeni vzorčni velesejem v Solunu se definitivno vrši od 1. do 15. oktobra t. l. — S prispevki grške vlade, solunske občine in trgovske zbornice je velesejmska uprava pričela graditi potrebne objekte na Marsovem polju, katero je dala mestna občina za velesejem na razpolago. Velesejmska uprava pričakuje razglas, v katerem poziva proizvedence iz vseh držav, da razstavijo svoje produkte. Pogoji za razstavitve so ostali skoro do celia isti, kakor so bili že preje določeni. Prijave se sprejemajo do 31. julija t. l. Grško poslaništvo v Beogradu in grški konzulat v naši kraljevini so pooblaščenici, da dajejo našim interesentom vse informacije, koje se nanašajo na solunski velesejem.

Madžarski žitni izvoz. — Kakor smo že ponovno poročali proti Madžarski vsled novih češkoslovaških ograrnih carin občutna škoda, ker izgubi s tem izdatnega odjemalca. Vladni krogi si prizadevajo, da plasirajo madžarsko moko v Italijo in Nemčijo. Predmetna pogajanja baje uspešno potekajo.

Woolworth na Nemškem. Vsak je že slišal o 236 m visoki stavbi Woolworth v Newyorku. Čez vse druge se dviga. Tam je največja blagovna hiša sveta (Warenhaus). Njen lastnik je Woolworth. Od navadnega trgovskega vajenca do blagovnega kralja se je povzpel, uspeh njegovega življenja je v posebni njegovi metodi prodajanja: pri njem dobiš samo stvari za enotno ceno pet centov ali deset centov, dvajsetinko ali desetinko dolarja. Ta način nakupovanja je postal tako priljubljen, da je ustanovil Woolworth podružnice tudi v Evropi, in sicer najprvo na Angleškem. V Londonu dobiš že v vsakem mestnem delu njegove rdeče prodajalne in kupiš tam po 3 penice in po 6. Sedaj je prišel Woolworth tudi na Nemško; ne sicer on sam, pač pa njegov način prodajanja. Veliko rensko podjetje Leonhard Tietz bo uredilo na Nemškem napravo prodajaln v bazaru, kjer bo stala vsaka stvar 25 ali 50 pfenigov, torej četrtinko ali polovico marke. Sicer je bilo to že znano tudi v Evropi, a kupovali smo večinoma le galanterijsko blago. V novih prodajalnah pa dobiš vse, od mazila za čevlje do žen-

skega klobuka. Seveda so nekatere reči sestavljene iz večkrat po 25 ali 50 pfenigov, a rajši daš 50 pfenigov 10-krat kakor 5 mark naenkrat. Dva sta osnovna števila tega načina prodaje: največja prodaja in najcenejše nakupovanje. Množina da, pravimo. Zato se pa prodaja tudi samo tako blago, ki se v velikih množinah producira; in ravno stvari, ki jih vsak dan rabimo in ki nimajo za luksuzom nič opraviti, se največ prodajo. Težko je verjeti, da prodaja Woolroth na ta način na leto 8 milijonov metrov blaga ali 25 milijonov žepnih robcev, a je tako. Vsako leto prevede skoraj 250 milijonov dolarjev. Zasluge je ravno v cenemem nakupu v masah. In ravno dejstvo, da nakupi Woolroth veliko stvari po 5 in po 10 centov na Nemškem, je dalo družbi Tietz misel podobne organizacije. Družba pravi, da bo imela uspeh.

Industrija.

Namesto orožja navadne avtomobile. Brnska tovarna za izdelovanje orožja se energično pripravlja na izdelovanje ljudskih avtomobilov. Sedaj je tovarna z izdelovanjem orožja prav dobro zaposlena in je število delavcev skoraj 4000. Strokovni krogi pa računajo s tem, da se bo sedanja konjunktura v trgovini z orožjem v doglednem času vsled spremembe razmer poslabšala, in se je zato uprava odločila za izdelovanje avtomobilov. Mislijo na prvovrstne, a kolikor mogoče cenene avtomobile. Voz z 18 KS so določili na 35.000 Kč. Kakor beremo, se hoče tudi tovarna poljedelskih strojev v Prostějovu Wichterle in Kovařík preleviti in začeti z izdelovanjem avtomobilov. Izvršene so že vse potrebne priprave. Tako se je, kakor vemo, prelevil tudi Krupp iz izdelovalca topov v izdelovalca vagonov.

Premog v Rusijo. Iz Moskve poročajo, da je sklenila ruska vlada nakup 100 milijonov pudov premoga v inozemstvu; to pa zato, ker hoče v bodočem letu industrijsko produkcijo zelo dvigniti. 1 = 1638 kg. Obenem beremo, da je šla produkcija premoga v donskem okraju nazaj. V majniku so nakopali samo 14 milijonov pudov premoga. Novi rovi, za katerih napravo je preračunjenih 20 milijonov rubljev, bodo šele čez par let izgotovljeni.

Poraba brezposelnih industrijskih delavcev v Avstriji za poljedelska dela. — Industrijska okrajna komisija na Dunaju je izposlovala okoli 7000 industrijskim delavcem, ki nimajo posla, zaposlitev v poljedelstvu. Industrijski delavci so se izkazali popolnoma porabne za ta posel in poljedelci so večinoma z njimi povsem zadovoljni.

Nemške strojne tovarne v Ukrajini. Predsednik ukrajinskega strojnega društva, Poljakov, je poročal o pogajanjih z različnimi nemškimi tvrdkami o dajati obratnih naprav za ukrajinsko strojno industrijo. Tvrdka Mann pošlje načrte in gradbene projekte o napravi tovarne za zakovice. Uprava leta 1921 ustanovljene Düsseldorfske tovarne lokomotiv je pripravljena, da prepelje tovarno z vso opremo v Sovjetsko Rusijo; nakupna cena 7 milijonov mark. Nemške banka hočejo financirati to transakcijo pet let. Siemens-Schuckert predlagajo, da predstavijo avtomobilno tovarno s popolno opremo v Taganrog: »Deutsche Werke« prevzamejo gradbo tovarne za inštrumente in za motorje na plin v Ukrajini. Druge tovarne hočejo dobaviti delno opremo. Pogajanja so se vsled odpovedi državnega jamstva pozneje deloma razbila, a upajo na ugoden končni zaključek.

Obrt.

Obrtniško zborovanje v Št. Vidu nad Ljubljano. — V nedeljo, dne 18. t. m. se vrši v šoli v Št. Vidu veliko obrtniško zborovanje, na katerem se bodo razpravljala važna obrtniška vprašanja.

Denarstvo.

Obrtok bankovcev srednje - evropskih držav. — Po stanju koncem meseca junija t. l. so imele emisijske banke srednje-evropskih držav v obtoku bankovcev: v Avstriji za 836 milj. šilingov, v Nemčiji za 2971 milj. drž. mark, na Češkoslovaškem za 6437 milj. kron, na Ogrskem za 395 milijonov pengov (= 12.500 K), v naši državi za 5494 milj. Din in na Poljskem za 416 milj. zlotov.

Za stabilizacijo grške valute. — Grška vlada je oddala za dobo 28 let norveškemu kartelu proizvajalcev vžgalic v zakup monopol vžgalic za vsoto 1 milijon funtov šterlingov, katerega porabi izključno za stabilizacijo drahme.

Padanje obrestne mere v Srednji Evropi. — Emisijske banke v Srednji Evropi izkazujejo večino še obrestne mere, ki niso v skladu z obrestno mero v zapadnih državah. Češkoslovaška obrestna mera znaša 6%, nemška 6,5%, madžarska, italijanska, naša 7%, poljska 12 do 13 odstotkov in avstrijska 7½%, dočim znaša švicarska obrestna mera 3 odstotke, angleška 5 odstotkov in francoska 6 odstotkov. V srednji Evropi prevladuje tendenca za znižanje obrestne mere. Avstrija napoveduje znižanje za ½% še za ta mesec in tudi Poljska in Madžarska se že pripravljata na znižanje.

Bilance francoskih velebank. Največji dve francoski banki sta predložili v juniju svoji bilanci, ki kaže v splošnem presenetljivo vzporednost razvoja v zadnjem letu. Da moremo račune presoditi, moramo upoštevati razvrednotenje franka v lanskem letu, ki znaša ravno 20%; merimo ga ob številčnem indeksu veletrgovine. Številke so v milijonih frankov.

Crédit Lyonnais:

	1924	1925	Spremembe
Depoziti	5148	6374	+ 29%
Gotovina	571	956	+ 68%
Menice	3644	4798	+ 32%
Debitorji	1287	1440	+ 12%
Predjumi	327	238	- 27%

Comptoir National d'Escompte:

	1924	1925	Spremembe
Depoziti	4185	5442	+ 30%
Gotovina	418	745	+ 78%
Menice	3061	3777	+ 24%
Debitorji	600	708	+ 16%
Predjumi	207	178	- 14%

Dividenda je ostala letos ista kot lani; pri prvem zavodu 16%, pri drugem 12%. Spričo nazadovanja franka v letu 1925 pomeni ta dividenda za delničarje bistveno manjše obrestovanje kot lani v letu 1924.

Carina.

Češkoslovaške agrarne carine za mesec julij t. l. — Češkoslovaški minister za finance je določil za pobiranje carine za mesec julij t. l. sledeče cene: za pšenico Kč 209'33, za rž Kč 128'06, za pivovarniški ječmen Kč 144'07, za krmilni ječmen Kč 99'71, za oves Kč 135'—, za proso Kč 107'89. Potemtakem je uvoz pšenice, pšenične moke in mlevskih izdelkov iz pšenice carine prost, za ostale agrarne produkte pa se pobira v juliju t. l. za 10 kg sledeča carina: za rž Kč 11'60, za pivovarniški ječmen Kč 8'40, krmilni ječmen Kč 8'40, za oves Kč 9'60. Dodatna carina za mlevske izdelke iz rži znaša Kč 16'—, iz ječmena Kč 24'—, iz ovsa Kč 16'— in iz prosa Kč 24'—.

Davki in takse.

Donos državnih trošarin in taks. — V prvih dveh mesecih proračunskega leta 1926/27, to je v mesecih april in maj t. l. se je pobralo v naši državi na državnih trošarinah 130 milj. dinarjev in na taksah 186 milj. dinarjev. Preko proračunene vsote se je pobralo v tej dobi na trošarini 5'3 milj. dinarjev in na taksah 428.141 Din.

Uvoz, izvoz.

Izvozna taksa za staro železo iz Avstrije. — Avstrija pobira ob izvozu starega železa od 1. julija do 31. oktobra t. l. izvožno takso po 0'30 zlatih kron za 10 kg. Za pločevinaste odpadke in staro pocinčano pločevino je taksa za 0'10 zlate krone nižja.

Uvozne omejitve na Češkoslovaškem. — Od dne 10. julija t. l. smejo češkoslovaške carine dovoliti uvoz grozdja, čebule in česna, svinjske, masti, svinjskega sala in svinjske slanine samo, ako je pošiljka opremljena z izvornim izpričevalom, katero izda trgovska in obrtniška zbornica, iz čigar področja je blago.

Promet.

Zasedanje tarifnega odbora. — Prihodnja seja tarifnega odbora se vrši dne 21. t. m. Na tej seji se bo razpravljalo o tarifni reformi, katero hoče prometno ministrstvo uveljaviti dne 1. avgusta t. l.

Predpisi glede dopisnic v tuzemskem prometu. — Ministrstvo pošte in brzojava je z odlokom dne 14. junija 1926, št. 30.344 izpremenilo predpise glede dopisnic v tuzemskem prometu sledeče: Dopisnice morajo biti narejene iz kartona ali dovolj trdega papirja v obliki pravokotnika. Največja razsežnost dopisnice je 15 cm v dolžini in 10'5 cm v širini, a najmanjša 10 cm v dolžini in 7 cm v širini.

Znižanje poštних pristojbin. — Na mnoge pritožbe in spomenice, katere je v zadnjem času prejelo ministrstvo pošte in brzojava, je resortni minister sestavil posebno komisijo, ki ima nalog, da pregleda vse spomenice in stavi konkretne predloge za znižanje poštних pristojbin. Najbolj ovira znižanje državnih proračun, ki predvideva izdaten donos na teh pristojbinah. Kljub temu pa se baje namerava upoštevati izražene želje in zahteve vsaj v toliko, da bi se v primerih, v katerih bi bilo to mogoče, znižale pristojbine za 20 do 30%.

RAZNO.

Stanje posevkov koncem junija t. l. — Stanje posevkov ozimne in javnih žitaric ter ostalih posevkov je bilo koncem junija t. l. v sredini, med dobrim in jako dobrim. Poslabšanje splošnega položaja je povzročilo hladno vreme in stalno deževje, ki preprečuje posevke v rasti. Posevki jako dobro uspevajo v podunavski, podrinski, valjevski, moravski, požarevački, niški, raški, užički, kruševački, sarajevski in bihački oblasti. Med dobrim in jako dobrim se smatrajo posevki v ljubljanski, mariborski, osiječki, sremski, bački, beograjski, kosovski, skopljanski, dubrovniški, tuzlanski, travniški in vrbaški oblasti. Za dobre se cenijo posevke v oblasti primorsko-krajiški, zagrebški, timoški, vranjski, bitoljski, zetski, splitski in mostarski, za slabe pa v šumadijski in bregalniški.

Produkcija opija. — Po dosedanjih uspehih se ceni letošnji pridelek opija na 60 do 80.000 kg. Ako bi bilo vreme ugodnejše, bi pridelek dosegel tudi 100 tisoč kilogramov. Kljub vsem vremenskim neizgodam pa je letošnji pridelek kvalitativno boljši nego je bil lanski in bo dal večjo količino morfija nego običajno.

Razstava fotografij (izložba fotografij) v Splitu, ki jo priredi tamošnji »Primorski savez za unapredjenje turizma«, se vrši od dne 15. junija do 15. avgusta t. l. Legitimacije za to razstavo se dobijo v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani med uradnimi urami. Cena jim je po 20 Din za komad.

Prekomorsko izseljevanje iz naše države v mesecu januarja t. l. V mesecu januarju t. l. se je v prekomorske kraje izselilo iz naše države 861 (iz Slovenije 103) moških in 525 (85) žensk, skupaj 1386 oseb. Po poklicu je bilo 81 (5) kvalificiranih delavcev, 158 (18) nekvalificiranih delavcev, 780 (102) poljedelcev in 35 (1) oseb svobodnih poklicev. Med izseljeniki je bilo 332 (62) družinskih pripadnikov. Po starosti je bilo 47 (4) izseljenikov starih nad 50 let, 364 (40) od 31 do 50 let, 496 (51) od 18 do 30 let in 479 (93) izpod 18 let. Izselilo se jih je 235 (16) v Združene države, 17 v Kanado, 4 v Južno Afriko, 128 v Avstralijo, 37 v Novo Zelandijo, 239 (15) v Argentino, 677 (157) v Brazilijo, 24 v Čile, 17 v Uruguay in 8 v ostale države Južne Amerike.

Izseljevanje naših poljedelskih delavcev v Francijo. — V prvih štirih mesecih tekočega leta se je iz naše države izselilo 371 poljedelskih delavcev v Francijo. Odšlo jih je 9 iz Srbije, 1 iz Črne gore, 260 iz Hrvatske in Slavonije, 2 iz Dalmacije, 17 iz Slovenije in 82 iz Bosne in Hercegovine. Starih jih je bilo 278 od 18 do 30 let in 93 od 30 do 50 let. — Razen 16 so bili vsi naši državljani. — V času od 1. aprila 1925 do 31. marca t. l. se je izselilo iz naše države v Francijo 1638 poljedelskih delavcev.

Cantiere navale triestino izkazuje za leto 1925 417.636 lir čistega dobička in ga bodo prenesli skupno z dobičkom prejšnjih let na nov račun. Ves dosednji dobiček znaša 1.687.000 lir. Od zadnjih dveh let naprej je ta ladjedelnica izredno močno zaposlena. Med drugim gradijo tam največji dve motorni ladji sveta, »Saturnio« in »Vulcanio« — »Saturnio« smo v »Trgovskem listu« že opisali —, dalje ladje za Lloyd, Nacional v Rio de Janeiro, cisternski parnik za Anglo Saxon Petroleum Co. Ltd. v Londonu. Novih gradb za trg. mornarico je bilo 1. jan. 1926 v Tržiču 6 potniških parnikov s 67.000 brutoregistoronami in 7 tovornih ladij z 51.000 brt. Dalje so zgradili lani 4 torpedne čolne in 3 polagalce min za vojno mornarico. Železniški oddelek ladjedelnice je s popravilnimi deli za italijanske državne železnice popolnoma zaposlen. Isto velja o elektrotehniškem aeronavtskem oddelku. Število v Tržiču v ladjedelnici zaposlenih delavcev je tekom lanskega leta naraslo od 4247 na 6376.

Tujski promet v Italiji. — Italijanska javnost se vznemirja nad padanjem tujkega prometa. Iz vseh krajev dohajajo poročila, da število tujcev stalno nazaduje. V Milan je došlo napram prejšnjemu letu komaj polovico tujcev, na zgornja italijanska jezera eno četrtino in v južne Tirole komaj 70%. Tujski promet v Rimu je celo manjši nego l. 1924. Predvsem se ogibajo Italijanov Nemci. Tudi v Siciliji je tujski promet letos za 30% slabši nego lansko leto, dasi je vlada izkušala privabiti tujce z znatno znižanimi tarifami. Od letošnjih tujcev jih je večinoma Amerikancev in Angležev, dočim je Nemcev in Francozov jako malo.

Boj Amerike zoper alkohol. — General Andrews poizkuša še enkrat strogo izvesti prohibicijo. Kongres, v katerem imajo večino pristaši prohibicije, mu je stavil najvišji dosedaj dovoljeni kredit v znesku 29 milijonov dolarjev na razpolago. Nastaviti se namerava še preko 900 pomožnih oseb, s katerimi bi število agentov za prohibicijo doseglo 4000 oseb. Andrews upa, da doseže v dveh letih popoln uspeh. Ako se njegova prizadevanja ponesrečijo, se bo moralo začeti prohibicijsko vprašanje drugače reševati.

Najemninska zaščita za poslovne lokale na Francoskem. 1. julija t. l. je stopil v veljavo na Francoskem zakon o najemninski zaščiti za poslovne lokale. Najemnik dobi pravico na podaljšanje najemne pogodbe proti najemniku, katero določa paritetno razsodišče. Hišni posest-

nik, ki odkloni razsodišče, je dolžan najemniku, kateremu je odpovedal poslovne prostore, povrniti vso nastalo škodo.

Pobijanje brezposelnosti v Nemčiji. — Pred kratkim so se finančni ministri posameznih nemških držav sestali v Berlinu na konferenci, na kateri so se v prvi vrsti pečali s problemom brezposelnosti. Sestavili so program za pobijanje brezposelnosti in sklenili, da nujno prično z deli za pospešitev železnic in pošt, z zgradbo prekopov in da podpro privatno stavbeno inicijato.

Književnost.

Dr. A. Gosar: Naša poljedelska statistika. (Ponatis iz Časa XX. zvezek 5.) Velikost 8°, 50 strani. Založila Leonova družba. Dobiva se pri upravi Časa, (Jugoslavanska tiskarna, kolportažni oddelek.) in v knjigarnah. Cena 10 Din. Knjižica obsega štiri poglavja. Najprej avtor kratko oriše organizacijo naše poljedelske statistike, da čitatelj vsaj približno ve, kako so nastale številk, ki jih pozneje v knjigi čita. V drugem poglavju so pregledno zbrani in razvrščeni vsi važnejši podatki naše poljedelske statistike. To poglavje obsega: a) pregled celokupne površine, b) pregled obdelane zemlje, c) pregled kultur, d) pregled letnega pridelka najvažnejših kultur (s sedmimi pododdelki), e) živina, f) poljedelsko orodje in stroji (s petimi pododdelki). V pododdelku, kjer se govori o letnem pridelku najvažnejših kultur, je naveden tudi povprečni pridelok na 1 ha, tako, da se razlika, ki je v tem pogledu med poedinimi oblastmi, povsod jasno vidi. Tretje poglavje razpravlja na osnovi prej navedenih podatkov o možnosti napredka v našem poljedelstvu. Da bi se bolje videlo, kako bi se moglo naše poljedelstvo razviti, je avtor navedel v tem poglavju celo vrsto analognih podatkov iz drugih držav ter je na osnovi tega izvedel nekaj zanimivih zaključkov. To poglavje je v knjižici gotovo najbolj zanimivo in spodbudno. Tem svojim izvajanjem je avtor dal poseben poudarek s tem, da je v poglavju sumarično pokazal zlasti na osnove izvozne in uvozne statistike, kako velikega pomena je poljedelstvo za vse naše narodno gospodarstvo. S tem se je knjižica zaokrožila v celoto, ki nima več zgolj statističnega značaja, marveč bo dobro služila vsem, ki se bodo hoteli poučiti o stanju in bodočnosti našega poljedelstva, kakor tudi o vlogi, ki mu gre v našem narodnem gospodarstvu.

Ljubljanska borza.

Sreda, 14. julija 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921 den. 73.50 bl. 75; Loterijska državna renta ult. dec. den. 306; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 193, bl. 195; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 175, bl. 195; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 104; Prva hrvaška štedionica, Zagreb den. 865, bl. 868; Slavenska banka d. d., Zagreb den. 50; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 165, bl. 175; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 98; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 102; »Stavna družba d. d., Ljubljana den. 55, bl. 65; »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka den. 103, bl. 104, zaklj. 104.

Blago: Skorete 13 mm, 4 m dolž., monte feo meja bl. 560; Deske za zaboje 10, 50, 20, 24 mm, feo meja den. 430; Jamborniki od 7—16 m, feo meja bl. 290; kostonjeve zdrave cepanice za tanin, obeljene, feo vag. namembna postaja Stajersko den. 22; hrastovi hlodi iz Hrvaške od 30 cm prem. napr., od 3 do 5 m dolž., feo vag. Ljubljana bl. 460; pšenica bačka, 76, 2%, feo vag. nakl. post. bl. 315; pšenica nova bačka, 76, 2%, za avgust, feo vag. nakl. post. bl. 270; pšenica nova, feo Ruma bl. 265; koruza feo vag. nakl. post. 1 vag. den. 187.50, bl. 187.50, zaklj. 187.50; ječmen, letni, feo vag. nakl. post. bl. 170; oves rešetani, feo vag. nakl. post. bl. 190; otrobi drobni, feo vag. nakl. post. bl. 110; otrobi srednji, feo vag. Domžale 1 vag. den. 150, bl. 150, zaklj. 150; ajda domača, feo vag. slov. postaja bl. 255; fižol beli banat, feo vag. nakladalna postaja bl. 160; riž splendor, v vrečah, brutto za netto, feo skladišče Ljubljana bl. 680.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. — Direkcija državnega rudnika Zabukovca razpisuje dobavo 120 m³ jamskega lesa po direktni pogodbi. Ustna razprava se vrši pri tej direkciji dne 29. t. m. ob 11. uri dopoldne. Ista direkcija razpisuje dobavo 6 vagonov kranjkov, 40 komadov špiralnih svedrov za premog in 50 komadov dvokoničnih kramrov. Natančnejši pogoji istotam.

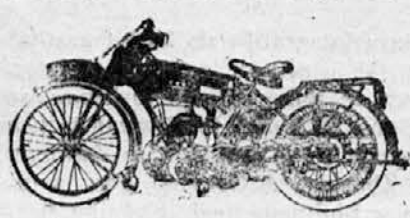
Nabava motvoza. Pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani se vrši dne 4. avgusta t. l. ob 11. dopoldne ponovna pismena dražba za dobavo motvoza. Pogoji se lahko vpogledajo vsak delavnik od 8. do 13. ure v ekonomskem odseku direkcije.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. julija t. l. ponudbe za dobavo 15 ton kovaškega kokska. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Kakavi sprejema do 20. julija t. l. ponudbe za dobavo 1000 kg mila za pranje. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 20. julija t. l. ponudbe za

dobavo asbestnega škrlja za 337.50 m² površine ter za dobavo 30 m² plohov za žago. Do 22. julija t. l. pa za dobavo 30 plošč pocinkane pločevine ter prečnega železa. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 3. avgusta t. l. ponudbe za dobavo 6 vagonov po 4 m dolgih kranjkov, do 5. avgusta t. l. pa za dobavo špiralnih svedrov in dvokoničnih kramrov. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 6. avgusta t. l. ponudbe za dobavo 100 komadov voznih slogov »Hülsenlager-radsätze«, do 15. avg. t. l. pa za dobavo 1 centrifugalne sesalke za 3000 lit. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 20. julija t. l. pri Generalni direkciji državnih železnic v Beogradu glede dobave desk in plohov. Dne 24. julija t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 1.540 m² raznih desk in 73 m² letov. — Dne 29. julija t. l. pri direkciji državnega rudnika v Zabukovci pri Celju glede dobave 120 m² jamskega lesa. Dne 31. julija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega materiala (grafitni lonci, lesene grablje, železne lopate itd.) glede dobave pil, brezovih metel itd., glede dobave svetilk in njihovih delov, glede dobave raznih ščetk, metel itd. Pri direkciji državnih železnic v Ljubljani dne 6. avgusta t. l. glede dobave 6000 kg pisanega bombaža za čiščenje strojev, dne 7. avgusta t. l. glede dobave 5 kom. predorskih telefonov, dne 10. avgusta t. l. glede dobave sicilijeve brončene žice ter glede dobave 140.000 kg negašeske apna, dne 11. avgusta t. l. glede dobave zaporniškega materiala ter glede dobave 25.000 kg bukevega oglja, dne 12. avgusta t. l. glede dobave 3000 kg steklarskega kleja sivega, 100 kg minijevskega kleja in 400 kg mizarskega kleja ter glede dobave 5000 kg karbolineja, dne 13. avgusta t. l. glede dobave 1500 kvadr. metrov steklenih plošč za okna ter glede dobave brezovih metel, sidola, denaturiranega špirita in gladilnega platna. Dne 10. avgusta t. l. pri Generalni direkciji drž. železnic v Beogradu, Frankopanska ul. 25, glede dobave raznega materiala (olje vulkansko, cilindri, dinamo, auto; konzistentna mast, petrolej, bencin in kalcium karbid). Dne 10. avgusta t. l. pri Gradbenem oddelku direkcije državnih železnic v Ljubljani glede dobave dolgih lesenih lestev za odre.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

B. S. A. Motocikli

in prikolice najnovejših modelov leta 1926 po znižanih cenah dospeli. — Na ogled in poskušnjo pri d. z o. z.

Jugo-Auto, Ljubljana

Ceniki na zahtevo brezplačno.

Dunajska cesta 36. — Tel. 263.

KJE SE KUPI?

Le pri trdkl Josip Petelinc Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi. Najbolji živalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetlovno znanstveni Gritzer - Adler - Phönix. Isotom posamezne dele za stroje in kolesa, igle, olje, jermena, pnevmatike. Pouk o vzdrževanju na stroji brezplačno! — Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

OPEL-AUTOMOBILI

so našim cestam najbolj odgovarjajoči, skrajno trpežni 2-, 3- in 4-sedežni, poltovorni in lahki tovorni vozovi, 4/16 KS porabijo le 5 litrov bencina na 100 km. — Ballon-pnevmatika. — Osebnih in tovornih avtomobilov, avtobusov 10/45 KS.

Velesejmski paviljon F.

Zastopstvo za Slovenijo:

R. LUCKMANN, Ljubljana
Ahacijeva cesta št. 10.

Brzjav: R. Luckmann.

Telefon Interurb. št. 59.

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovoznica.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

šave z električnim

obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

Naročajte, širite „Trgovski list“.

Trgovci! Obrtniki!

Pri trdkl

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi dobite vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje na veliko in malo po najnižji dnevni cen.

Najboljša so še vedno

PUCH-kolesa!

Solidne cene!

Plačljivo na obroke!

IGN. VOK, Ljubljana - Novo mesto.

Trgovci, inserirajte v Trgovskem listu!